

**UCHWAŁA NR XXIX/272/2021
RADY MIEJSKIEJ W PLESZEWIE**

z dnia 11 marca 2021 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata
2021 - 2023**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zmianami) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zmianami), Rada Miejska w Pleszewie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Pleszew.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XXIX/272/2021
Rady Miejskiej w Pleszewie
z dnia 11 marca 2021 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2023

Opracowanie:

1. Justyna Zawieja – dyrektor Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie
2. Paulina Binek – kierownik sekcji organizacyjnej MGOPS
3. Marlena Kopaczewska – kierownik sekcji do spraw pracy socjalnej MGOPS
4. Marzena Tomczak – starszy pracownik socjalny MGOPS
5. Angelina Wołowicz – specjalista pracy socjalnej MGOPS

Pleszew, marzec 2021 r.

SPIS TREŚCI:

I.	Wstęp	3
II.	Podstawa prawna	4
III.	Główne założenia Programu	5
IV.	Diagnoza sytuacji rodzin w Mieście i Gminie Pleszew	5
	4.1. O rodzinie	5
	4.2. Rodzina a bezrobocie	7
	4.3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej	8
	4.4. Rodzina w świetle danych z placówek oświatowych	11
	4.5. Nadzór kuratorski	12
	4.6. Uzależnienia w rodzinie	13
	4.7. Przemoc w rodzinie	13
	4.8. Dzieci w placówce wsparcia dziennego i w pieczy zastępczej	16
V.	Obszary problemowe	16
VI.	Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny	17
VII.	Realizacja	18
VIII.	Adresaci Programu	20
IX.	Ewaluacja i sprawozdawczość	20
X.	Finansowanie Programu	20

I. Wstęp

Szczególna rola rodziny polega na tym, że jest ona naturalnym i niezastąpionym środowiskiem dla rozwoju w niej człowieka i gdzie zarówno dziecko, jak i osoby dorosłe zaspokajają swoje podstawowe potrzeby.

Rodzina jako instytucja społeczna pozostaje w kręgu ciągłego zainteresowania socjologów, psychologów, pracowników socjalnych, pedagogów oraz przedstawicieli innych dziedzin nauki i praktyki. August Comte, którego definicja rodziny jest jedną z częściej przytaczanych, określił ją jako podstawową grupę społeczną, na której opiera się społeczeństwo.

Jedną z najistotniejszych funkcji rodziny jest wychowanie dzieci. We współczesnych rodzinach coraz częściej obserwuje się trudności z prawidłową realizacją zadań wychowawczych. Niesie to za sobą szereg zagrożeń dla dobrego rozwoju i wchodzenia w dorosłe życie dzieci w nich wychowywanych¹.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy: zmianę pozycji i ról małżonków, zmianę pozycji dziecka w rodzinie, proces autonomizacji jednostki³. Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety – matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo – kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym, tj. pandemia, choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starszych, migracje oraz lokalnym, tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza, przemoc w rodzinie,

¹ Red. T. Pilch i I. Leparczyk, „*Pedagogika społeczna*”, Warszawa 1995.

² S. Cudak, „*Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny*”, Kielce 2007, s. 7.

³ J. Żebrowski, „*Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie*”, Gdańsk 2001, s. 23.

uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Dla dobra dzieci, które potrzebują ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, wzrastania w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest naturalnym środowiskiem rozwoju i dla dobra wszystkich jej członków, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami (za ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), uchwała się Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2023.

II. Podstawa prawna

Zadania dotyczące wspierania rodziny opisane są przede wszystkim w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. 2020 r. poz. 821 ze zmianami). Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy do zadań własnych gminy należy: opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny; tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny; tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Ponadto finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające; współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym; sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, działania dotyczące wsparcia rodziny regulowane są także w innych obowiązujących aktach prawnych, w tym m.in.:

- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie z dnia 29 kwietnia 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

III. Główne założenia Programu

Głównym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 – 2023 jest zbudowanie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do funkcjonowania. Cel ten może zostać osiągnięty poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie. Program zakłada dalsze integrowanie, rozwój i wzmocnienie działań instytucji i organizacji działających w Mieście i Gminie Pleszew w zakresie wspierania rodziny.

Realizacja zadań Programu ma zapobiegać kryzysom w funkcjonowaniu rodziny, których konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej, a także praca z rodzinami, z których dzieci – na skutek przeżywanego kryzysu – zostały czasowo umieszczone poza rodziną, w celu przywrócenia warunków pozwalających na ponowne podjęcie ich wychowywania przez rodziny biologiczne.

IV. Diagnoza sytuacji rodzin w Mieście i Gminie Pleszew

4.1. O rodzinie

Refleksja nad rodziną trwa od czasów starożytnych, czego potwierdzeniem są, do dziś aktualne, słowa Arystotelesa, który uważał, że w rodzinie jak w soczewce odzwierciedla się kondycja całego społeczeństwa. Również dziś jednym z kryteriów oceny państw czy miast jest jakość realizowanej polityki rodzinnej. O jakości i poziomie życia pleszewskich rodzin wnioskować można biorąc pod uwagę m.in. twarde wskaźniki, a więc: dane demograficzne, liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej, liczbę rodzin, w których z powodu przemocy interweniowały służby społeczne, liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, liczbę rodzin objętych nadzorem kuratorów czy pomocą asystentów rodziny. Liczbowe wskaźniki kondycji rodziny wymagają komentarza jakościowego, a więc spojrzenia na instytucjonalne możliwości wspierania rodzin dysfunkcyjnych oraz ofertę dla rodzin wydolnych, prawidłowo funkcjonujących, lecz przeżywających naturalne kryzysy rozwojowe. Najcenniejsze wnioski na temat pleszewskich rodzin płyną jednak z doświadczeń osób bezpośrednio zaangażowanych w ich sprawy.

Zjawiskiem mającym dalekosiężne skutki dla kształtu polityki rodzinnej są utrwalające się zmiany struktury polskich rodzin. Dekadę temu naukowe opracowania przywoływały twierdzenie, że miejsce wielopokoleniowej rodziny zajęła rodzina nuklearna złożona z małżonków i dzieci. Dziś nadużyciem nie będzie stwierdzenie, że oprócz rodziny tradycyjnej funkcjonuje wiele alternatywnych jej form, że pojęcie rodziny podlega ciągłym redefinicjom, co stawia nowe wyzwania dla polityki rodziny w zakresie ochrony macierzyństwa (rodzicielstwa).

Obecnie co trzecie dziecko w Polsce jest dzieckiem urodzonym poza małżeństwem, częściej też wychowuje się w rodzinie niepełnej. Samotne rodzicielstwo niejednokrotnie ma charakter deklaracyjny, bowiem

rodzice tworzą nowe, nieformalne związki partnerskie. Częściej też obserwowane są tzw. rodziny „patchworkowe”, tworzone przez pary samotnych rodziców z dziećmi. Powyższa sytuacja nie sprzyja stabilności rodziny i realizowaniu przez nią podstawowych funkcji, które pomimo przemian struktury rodziny pozostają niezmiennie.

Rodzina to naturalne i najbardziej optymalne środowisko rozwoju człowieka. Zakładamy, że powinna być miejscem, w którym każdy człowiek ma możliwość zaspokajania swoich potrzeb, w którym dzieci mają warunki do harmonijnego rozwoju.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina powinna zatem, w sposób wystarczająco dobry, zaspokajać podstawowe, zarówno biologiczne, jak i psychologiczne potrzeby swoich członków. W rodzinie realizują się potrzeby bezpieczeństwa, przynależności, miłości i uznania, bycia ważnym i akceptowanym. Rodzina jest także miejscem kultywowania i przekazywania dzieciom systemu wartości, obowiązujących norm postępowania, wzorców zachowania koniecznych dla właściwego funkcjonowania i radzenia sobie w życiu. Rodzina realizuje zadania socjalizacyjne poprzez uczenie młodego pokolenia pełnienia ról społecznych oraz przygotowuje do odpowiedzialnego, dorosłego życia.

Nie wszystkie rodziny realizują swoje funkcje w sposób prawidłowy, nie wszystkie dzieci wychowują się w warunkach optymalnych dla ich rozwoju. Wiele pleszewskich rodzin to rodziny dysfunkcyjne. Zaburzenia realizacji funkcji rodziny występują zarówno na skutek czynników zewnętrznych, takich jak: niskie płace, wzrost kosztów życia i utrzymania rodziny czy trudne zdarzenia losowe, ale również z powodu pewnych uwarunkowań indywidualnych poszczególnych członków rodziny, np.: utrata zdrowia fizycznego bądź psychicznego, rozłąka ze względu na pracę za granicą, uzależnienia, brak kompetencji rodzicielskich, przeżywanie różnych osobistych problemów i kryzysów rozwojowych, niski potencjał w obszarze umiejętności radzenia sobie przeciwnościami losu, przykre doświadczenia wychowywania się w trudnej rodzinie generacyjnej, zaburzenia osobowości, itp.

Z uwagi na złożoność zjawiska syntetyczna diagnoza problemów rodziny jest trudna. Chcąc rozpoznać jej trudności możemy czerpać z literatury przedmiotu, analizować dane zastane, jak również (co szczególnie cenne) czerpać z zasobów wiedzy i doświadczenia zawodowego pracowników służb społecznych. Na terenie Miasta i Gminy Pleszew zamieszkuje wg stanu na dzień 31 grudnia 2020 r. – 28.257 mieszkańców, z czego w mieście zamieszkuje 15.757 mieszkańców, a na terenie sołectw – 12.500 mieszkańców (źródło: Urząd Miasta i Gminy Pleszew – Urząd Stanu Cywilnego i Spraw Obywatelskich).

Liczbę rodzin z dziećmi, które zamieszkują na terenie Miasta i Gminy Pleszew, na potrzeby niniejszego dokumentu, orientacyjnie szacujemy na podstawie danych dotyczących liczby udzielonych świadczeń wychowawczych 500+. W 2020 roku objęto świadczeniami 5.457 dzieci, żyjących w 3.420 rodzinach.

4.2. Rodzina a bezrobocie

Bezrobocie nie tylko samo w sobie jest problemem społecznym, leży także u podstaw wielu innych problemów. Bezrobocie w gminie Pleszew oraz w pozostałych gminach powiatu pleszewskiego przedstawia się następująco:

Tabela Nr 1. Bezrobocie w powiecie pleszewskim – stan na 31 grudnia 2020 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Osoby do 30 roku życia	Długotrwale bezrobotni	Oferty pracy
Powiat pleszewski	1.346	795	551	492	521	169
<i>Gminy miejsko – wiejskie</i>						
Chocz	92	53	39	36	30	4
Dobrzyca	156	88	68	65	67	16
Pleszew	729	423	306	246	288	124
<i>Gminy wiejskie</i>						
Czermin	100	61	39	39	34	3
Gizałki	99	73	26	45	44	5
Gołuchów	170	97	73	61	58	13
Oferty pracy pochodzące od pracodawców spoza powiatu						4

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Pleszewie.

W oparciu o dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Pleszewie można stwierdzić, że stopa bezrobocia w Polsce na koniec listopada 2020 r. wyniosła 6,1%, w Wielkopolsce – 3,7%, a w powiecie pleszewskim – 5,3%. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym i gospodarczym naturalnym dla gospodarki wolnorynkowej. Jego wskaźniki będą się zmieniać w zależności od sytuacji gospodarczej, jednak dotychczasowe obserwacje zjawiska pozwalają wskazać, że do grup szczególnego ryzyka należą osoby o niskim poziomie kompetencji i osoby długotrwale bezrobotne. Bezrobocie rodzi nie tylko skutki indywidualne, ale i takie, które definiuje się jako problemy społeczne. W rodzinie z problemem bezrobocia pojawiają się trudności finansowe, napięcie emocjonalne, frustracja, konflikty. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb natury socjalno – bytowej. W konsekwencji bezrobocia, w rodzinach nim doświadczonych, dochodzi do zaburzeń realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Trudno bowiem o stworzenie poczucia bezpieczeństwa materialnego, o atmosferę spokoju. Zorientowanie na przyszłość myśli i działań w sytuacji niepewności najbliższej przyszłości również może być zadaniem trudnym. Obniżeniu ulega poziom zaspokojenia potrzeb dzieci, zarówno podstawowych jak i rozwojowych w tym np.: edukacyjnych.

Niezależnie od przyczyn bezrobocia rodziców, troska o dobro dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem bezrobocia jest bardzo istotna i należy ją wpisać w politykę społeczną gminy, w działalność instytucji oświatowych i kulturalnych. Potwierdzeniem występowania zjawiska bezrobocia jest duża liczba osób korzystająca z pomocy finansowej Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie, tj. 130 rodzin, które podaje bezrobocie za główną przyczynę dysfunkcji (na podstawie źródła – dane statystyczne opracowanie własne za I półrocze 2020 r.).

Wychodząc naprzeciw potrzebom pleszewskich rodzin, również tych o mniejszych zasobach, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie realizuje program Karty Dużej Rodziny oraz wypłatę stypendium socjalnego dla uczniów z rodzin ubogich, tj. takich, w których dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 528 zł.

4.3. Rodziny korzystające z pomocy społecznej

Informacji na temat sytuacji pleszewskich rodzin dostarczają dane Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie. W pierwszym półroczu 2020 r. udzielono pomocy z powodów wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Tabela Nr 2. Przyczyny udzielania pomocy społecznej.

Powód trudnej sytuacji w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	120	189
Bezdomność	2	2
Sieroctwo	26	27
Potrzeba ochrony macierzyństwa	96	428
W tym wielodzietność	42	219
Bezrobocie	130	357
Niepełnosprawność	338	469
Długotrwała lub ciężka choroba	303	524
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	107	281
W tym rodziny niepełne	76	168
Rodziny wielodzietne	13	67
Przemoc w rodzinie	7	13
Potrzeba ochrony ofiar ludźmi	0	0
Alkoholizm	8	9
Narkomania	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub obronę uzupełniającą	0	0
Zdarzenia losowe	2	3

Sytuacja kryzysowa	4	8
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Z roku na rok można zaobserwować zmienną sytuację w rodzinach. Początkowo zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co spowodowane było wprowadzeniem programów socjalnych wspierających finansowo każdą z rodzin wychowujących dzieci. Istotnym z punktu widzenia niniejszego dokumentu jest fakt, że jednocześnie zwiększa się liczba tzw. rodzin wieloproblemowych wykazujących trudności w realizacji swoich funkcji, rodzin w kryzysie, w konflikcie, zagrożonych rozpadem, potrzebujących wsparcia specjalistycznego między innymi w leczeniu choroby psychicznej, czy też zaburzenia osobowości, stanów depresyjnych. Ubóstwo materialne nie jest już naczelnym powodem zwracania się po pomoc do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie.

W spostrzeżeniach zarówno pracowników socjalnych, jak i innych specjalistów działających na rzecz rodziny i dziecka, akcentowane jest pogłębianie się zaburzeń funkcjonowania wielu rodzin. Hasło to mieści w sobie m.in. kryzys struktury rodziny przejawiający się w rosnącej liczbie rozwodów, powstawaniu tymczasowych konkubinatów zorientowanych na wspólne życie jedynie do czasu pojawienia się trudności, zaniedbaniach w sferze opieki i wychowania oraz nasilaniu się różnych form przemocy domowej.

Od wielu lat do grupy najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej należy bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego i kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. Jest to poważna dysfunkcja rodziny wynikająca m.in. z niskiego poziomu kompetencji rodziców w zakresie organizowania życia rodziny, zarządzania budżetem domowym.

W rodzinach tej kategorii wychowanie dzieci nie jest planowanym, świadomym procesem, ich potrzeby podstawowe, jak i rozwojowe są marginalizowane, aspiracje edukacyjne nie są w wystarczającym stopniu pobudzane i modelowane. W konsekwencji tych trudności dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są słabiej przygotowane do samodzielnego życia, osiągania sukcesów osobistych, satysfakcjonującego funkcjonowania w rolach społecznych. Skutkiem tego zjawiska może być dziedziczenie statusu społecznego. Osoby dorosłe, które wywodzą się z rodzin dysfunkcyjnych, często nie posiadają dobrych wzorców, mają trudność w prawidłowym funkcjonowaniu w założonych przez siebie rodzinach.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, zobligowała gminy do zatrudniania asystentów rodziny. We współpracy z rodzinami oraz pracownikami socjalnymi asystenci opracowują i realizują plan pracy, którego ogólnym celem jest pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, psychologicznych, socjalnych. Ustawowym obowiązkiem jest zatem kontynuowanie pracy asystentów rodziny, którzy w roku 2020 świadczyli wsparcie 33 rodzinom.

Tabela Nr 3. Wsparcie asystentów rodziny w latach 2017 – 2020.

Rok	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin, którym przydzielono asystenta rodziny
2017	3	29
2018	2	36
2019	2	35
2020	2	33

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Zgodnie z art. 15 ust 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 ze zmianami), liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. Dotyczy to zatrudnienia na pełnym etacie. Jak wskazują dane w tabeli przekroczenie wynika z sytuacji, iż w danym roku zakończono współpracę i działania na rzecz rodziny z powodu np. zmiany miejsca zamieszkania czy nabycia prawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Praca asystenta dotyczy funkcjonowania środowiska rodzinnego. Bierze pod uwagę zarówno sferę materialno-rzeczową (np. dochód rodziny, wielkość i standard mieszkania, wyposażenie go w udogodnienia i dobra materialne, służące rozwojowi dzieci i całej rodziny, np. księgozbiór, sprzęty do uprawnia sportu i rekreacji), sferę oddziaływań wychowawczych (struktura rodziny, postawy wychowawcze, style wychowania, metody wychowania, relacje i więzi pomiędzy członkami rodziny, atmosfera wychowawcza, sposób spędzania czasu wolnego, charakter konsumpcji kultury) oraz sferę wartości (treści wychowawcze, cele wychowania, uznawane systemy wartości, aspiracje życiowe i edukacyjne, uznawane wzory i autorytety). Potrzeba zatrudnienia asystenta rodziny ustaje w momencie uzyskania przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania obowiązków opiekuńczo – wychowawczych, a także radzenia sobie z problemami życia codziennego. Osiągnięcie tego celu wymaga nie tylko pracy asystenta, ale zaangażowania w proces pomocy innych pracowników instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.

Praca asystentów rodziny służy udzielaniu rodzinie wszechstronnej pomocy tak, aby mogła ona poradzić sobie z trudnościami i w wystarczającym zakresie realizować zadania wynikające z funkcji rodziny. Wsparcie asystentów rodziny jest formą profilaktyki i przeciwdziałania takim zjawiskom pojawiającym się na gruncie życia rodzinnego, które obligują służby do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Działania pomocowe realizowane przez asystentów prowadzone są również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Wówczas ich celem jest przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej i umożliwienie powrotu dziecka pod opiekę rodziców.

Efektywność pracy asystenta rodziny nie jest mierzona ilością rozwiązanych w czasie problemów rodziny. O sukcesie asystentury możemy mówić, gdy u klientów nastąpią zmiany w postrzeganiu siebie, swojego dotychczasowego działania i otaczającego świata. Wzmocnienie poczucia sprawstwa, poczucia kompetencji w roli rodzica, samodzielność w radzeniu sobie z trudnościami życia rodzinnego, ale też umiejętność zwracania się po

pomoc, poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinie i środowisku szkolnym to tylko przykłady efektów współpracy z asystentem rodziny. Wobec rodzin, w których podejmowane działania nie przynoszą pożądanych zmian oraz w szczególnie niepokojących sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu dziecka, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie zwraca się do Sądu Rejonowego w Pleszewie, Wydział Rodzinny i Nieletnich z prośbą o podjęcie działań zgodnych z kompetencjami tej instytucji.

W celu wzmocnienia działań pomocowych oraz ich koordynacji na rzecz niektórych rodzin objętych wsparciem asystenta powoływane są zespoły ds. pracy z rodziną. Zespoły tworzy się w celu planowania i realizacji komplementarnej pomocy dla danej rodziny. W skład zespołu wchodzi: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, pracownik Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Pleszewie oraz pedagodzy z placówek oświatowych z terenu Miasta i Gminy Pleszew.

W procesie swojego rozwoju rodziny przeżywają różnorodne trudności (długotrwała choroba, niepełnosprawność, przemoc, niewydolność wychowawcza, problemy w realizacji własnych funkcji). Nie wszystkie z nich dysponują zasobami pozwalającymi na konstruktywne rozwiązanie problemów. Z doświadczeń pracowników pomocy społecznej wynika, że wsparcie rodziny poprzez intensywną, zorientowaną na rozumienie, pogłębioną pracę socjalną oraz objęcie rodziny wsparciem asystenta, pozwalają na zaktywizowanie niejednokrotnie głęboko ukrytych naturalnych zasobów rodziny. Istotną kwestią jest również współpraca polegająca na wymianie doświadczeń i informacji pomiędzy pracownikami różnych instytucji działających na rzecz wsparcia rodziny. Adekwatny do problemu i sytuacji danej rodziny poziom wzajemnego zainteresowania działaniami podejmowanymi przez poszczególne instytucje pozwoliłby uniknąć dyfuzji odpowiedzialności, a także sytuacji, w której brak spójności pomysłów na rozwiązanie kryzysu w rodzinie utrzymuje rodziny w stagnacji i dezorientacji.

4.4. Rodzina w świetle danych z placówek oświatowych

Zauważane przez pracowników socjalnych narastające trudności w realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej, znajdują swoje odzwierciedlenie w danych liczbowych pozyskanych z placówek oświatowych w terenie Miasta i Gminy Pleszew. Wzrasta liczba dzieci potrzebujących stałego wsparcia pedagogów szkolnych w związku z deficytem funkcjonowania rodziny. Zaniedbania w zakresie opieki nad dziećmi, deprawowanie ich potrzeb miłości, przynależności, uznania i akceptacji w rodzinie przyczyniają się do występowania trudności wychowawczych, problemów w nauce oraz zachowań ryzykownych takich, jak np.: poszukiwania akceptacji, zrozumienia i wsparcia w dewiacyjnych grupach nieformalnych zorientowanych na realizację swoich celów w sposób daleki od społecznie akceptowanego.

Jako przyczynę problemów wychowawczych z młodzieżą nauczyciele wskazują zaniedbania wychowawcze rodziny, negatywne oddziaływanie środowiska rówieśniczego oraz wpływ mediów na osobowość młodego człowieka. Trudności wychowawcze przejawiają się w nadmiernej ruchliwości, nadpobudliwości, agresji słownej oraz w braku zainteresowania nauką. Nauczyciele w trakcie spotkań z pracownikami socjalnymi zwracają szczególną uwagę na trzy czynniki związane z rodziną ucznia oddziałujące dotkliwie na jego rozwój. Pierwszy z nich to zmiana struktury rodziny z powodu rozwodu rodziców, drugi to niezaradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trzeci z kolei związany jest z obserwowanym przez nauczycieli przekazaniem przez

rodziców odpowiedzialności za wychowanie dziecka na szkołę oraz inne instytucje. O nasileniu problemów wychowawczych świadczy m.in. wzrost liczby dzieci przejawiających zaburzenia emocjonalne, wymagających wsparcia socjalnego, potrzebujących dożywiania w szkole. W Mieście i Gminie Pleszew w 2020 r. z dożywiania skorzystało 368 osób.

4.5. Nadzór kuratorski

Oslabienie więzi międzypokoleniowych, rozluźnienie norm i obyczajów społecznych, ich pluralizm, różnorodność wpływów środowiskowych, chaos informacyjny, deficyty w zakresie realizacji podstawowych zadań rodzicielskich, uzależnienia powodują, że rodziny coraz częściej znajdują się w funkcjonalnym kryzysie. Potrzeby w zakresie prawnej ochrony dobra dzieci utrzymują się na podobnym poziomie od kilku lat, o czym świadczy liczba wzrostu nadzorów kuratorskich w rodzinach.

Tabela Nr 4. Liczba rodzin z dziećmi objętymi nadzorem kuratorów sądowych.

Rok	Liczba rodzin z dziećmi objętymi nadzorem kuratorskim	Liczba interwencji Policji na skutek przemocy w rodzinie
2017	11	304
2018	15	338
2019	21	411
2020	24	380

Źródło: Opracowanie własne – dane z Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pleszewie, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Pleszewie i Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie.

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie wnioskować można wzrost interwencji Policji na skutek przemocy w rodzinie oraz wdrożonych procedur Niebieskich Kart.

Wydział Rodzinny Sądu Rejonowego w Pleszewie w ciągu ostatnich trzech lat prowadził sprawy o pozbawienie, ograniczenie lub zawieszenie władzy rodzicielskiej. Dane te również potwierdzają istnienie kryzysu rodziny, szczególnie w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz przemawiają za koniecznością podejmowania systemowych działań profilaktycznych i interwencyjnych na rzecz wspierania rodziny.

4.6. Uzależnienia w rodzinie

Z danych zebranych przez pracowników pomocy społecznej, Policji, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz rodziny wynika, że pleszewskie rodziny najczęściej dotyka problem uzależnienia od alkoholu. Jednocześnie, częściej niż w latach ubiegłych, w rodzinach pojawiają się także uzależnienia od innych substancji psychoaktywnych, a także uzależnienia behawioralne – od hazardu, Internetu, gier komputerowych czy innych mediów.

Problem uzależnienia dotyka rodziny i osoby z różnych środowisk, o różnym statusie materialnym. Dla wielu rodzin uzależnienie jest problemem krępującym i wstydlwym, nierzadko przez wiele lat ukrywanym. Ilościowe zdiagnozowanie zjawiska uzależnienia w mieście jest trudne. W tym celu we wrześniu 2019 r. wykonano diagnozę uzależnień młodzieży szkolnej w Mieście i Gminie Pleszew.

Dzieci z rodzin borykających się z problemem alkoholowym doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. W rodzinie alkoholowej często brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ograniczone bywają możliwości zaspokajania potrzeb wyższego rzędu. W rodzinie dominuje atmosfera niepokoju, napięcia, niepewności i lęku. Dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową często przedwcześnie wchodzą w rolę dorosłych, czują się inne, gorsze od rówieśników, nierzadko doświadczają przemocy. Doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym pozostawia w nich piętno na całe życie. Niewłaściwe realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej w tych rodzinach jest jedną z najczęstszych przyczyn pozbawiania lub ograniczania władzy rodzicielskiej oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

4.7. Przemoc w rodzinie

Skala zjawiska przemocy w rodzinach jest niełatwa do oszacowania. Z danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że rośnie liczba osób objętych wsparciem, w związku z przemocą. Są to jednak dane dotyczące przemocy ujawnionej – na ogół w sytuacji, gdy eskalacja zjawiska w rodzinie jest tak duża, że jej członkowie zgłaszają problem lub reagują na nią osoby z najbliższego otoczenia. Wystąpienie zjawiska przemocy domowej angażuje zazwyczaj wiele lokalnych instytucji – policję, ośrodek pomocy społecznej, sąd, ośrodek interwencji kryzysowej, placówki oświatowe.

Miasto i Gmina Pleszew realizuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, który adresowany jest do wszystkich mieszkańców miasta, a jego celem jest zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, zapewnienie pomocy rodzinom, pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, a także koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania temu zjawisku. Ostatnie z wymienionych zadań ściśle wiąże się z Zespołem Interdyscyplinarnym będącym podstawowym ogniwem systemu reagowania na zjawisko przemocy. Diagnozie problemu przemocy w rodzinie oraz świadczeniu pomocy osobom uwikłanym w przemoc służy procedura „Niebieskie Karty”. O skali problemu mówi ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, interwencji domowych i ilość zatrzymań na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela Nr 5. Procedury „Niebieskie Karty” w Mieście i Gminie Pleszew.

Rok	Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
2017	44
2018	51
2019	80

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

Analizując dane związane z wszczęciem procedury „Niebieskie Karty” na terenie Miasta i Gminy Pleszew na przestrzeni ostatnich trzech lat, odnotowuje się ich widoczny wzrost. Należy jednak podkreślić, że problem przemocy jest trudny do zdiagnozowania i często nie wychodzi na światło dzienne z kręgu rodziny. Osoby doznające przemocy w rodzinie nie chcą ujawnić tego problemu obawiając się reakcji otoczenia, represji ze strony sprawcy, długich i zawiłych procedur prawnych. O znaczeniu zjawiska przemocy w rodzinie decyduje nie tylko skala problemu co również jego waga – dotyczy on bowiem zdrowia i życia osób narażonych na przemoc.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie wynika, że na przestrzeni ostatnich trzech lat w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie odnotowano na terenie Miasta i Gminy Pleszew wzrost interwencji domowych, a także wzrost zatrzymań w związku z przemocą w rodzinie.

Tabela Nr 6. Efekty przemocy w rodzinie na terenie Miasta i Gminy Pleszew.

Rok	Ilość interwencji domowych	Ilość zatrzymań do wytrzeźwienia	Ilość powołanych nadzorów kuratorskich
2017	304	19	11
2018	338	26	15
2019	411	50	21
2020	380	52	24

Źródło: Opracowanie własne – dane z Komendy Powiatowej Policji w Pleszewie i Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Pleszewie.

Jak wynika z powyższych danych zwiększa się liczba nadzorów kuratorskich powołanych przez Sąd Rejonowy w Pleszewie, dotyczących ograniczenia władzy rodzicielskiej z powodu problemów opiekuńczo – wychowawczych spowodowanych m.in. przemocą w rodzinie. Skalę zjawiska przemocy i potrzeby wsparcia obrazuje ilość udzielonej pomocy w ramach działającego Lokalnego Punktu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpięstwem w Pleszewie.

W celu zdiagnozowania problemu przemocy oraz poziomu wiedzy i świadomości społecznej w tym temacie, przeprowadzono badanie ankietowe skierowane do mieszkańców Miasta i Gminy Pleszew. Kwestionariusze ankiet zostały rozdane wśród losowo wybranych klientów pomocy społecznej przez pracowników socjalnych oraz wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

W wyniku analizy materiału badawczego ustalono, że zwiększa się świadomość społeczna dotycząca zjawiska przemocy, jednak jest to problem, o którym członkowie rodziny mówią ze skrępowaniem i wstydem, rzadko wychodzi on na „światło dzienne”. 75% ankietowanych deklaruje, że wie gdzie należy się udać w przypadku wystąpienia przemocy, natomiast 65% słyszało o działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie. Z ankiet przeprowadzonych wśród członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Pleszewie wynika, że większa świadomość osób dotycząca występowania przemocy w rodzinie możliwa jest dzięki edukacji, szeroko prowadzonej profilaktyce,

poradkom w szkołach, kampaniom ogólnokrajowym dotyczącym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, ulotkom, plakatami, programom telewizyjnym i radiowym oraz artykułom prasowym.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego zajmujący się zawodowo przemocą, są wykwalifikowanymi specjalistami, którzy ukończyli szkolenia z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i nieustannie się doszkalają.

W oparciu o posiadane dane i statystyki można stwierdzić, że wśród wszczętych procedur „Niebieskie Karty” nadal największy odsetek stanowią procedury w sytuacjach, gdzie alkohol jest jedną z głównych przyczyn przemocy w rodzinie. Wielu sprawców przemocy w chwili popełniania czynu jest pod wpływem alkoholu. Alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Co ważne, uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo, że sprawcy często usprawiedliwiają swoje zachowanie tym, że byli nietrzeźwi. Wśród innych przyczyn przemocy można wymienić trudną sytuację materialną rodziny, niezgodność charakterów – konflikt małżeński, zaburzenia psychiczne oraz inne rodzaje uzależnień np. narkomania, hazard.

Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie, wynika że na przestrzeni trzech ostatnich lat wzrasta liczba klientów Zespołu Motywującego. Zadaniem członków Komisji jest nakłanianie osób uzależnionych do dobrowolnego leczenia odwykowego.

Nasilające się zjawisko przemocy w związku z występowaniem uzależnień oraz wyniki diagnozy uzależnień młodzieży szkolnej w Mieście i Gminie Pleszew przeprowadzonej we wrześniu 2019 r przez pracownię Badań Opinii Publicznej Społeczności Lokalnej i Rynku wskazują, że wzrasta liczba nadużywania czy spożywania alkoholu wśród młodzieży szkolnej, a wraz z tym wzrostem potęguje się liczba potencjalnych sprawców przemocy. Obserwacja ta daje nam podłoże do zintensyfikowania działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży w Mieście i Gminie Pleszew.

Niepokojąca jest stale wzrastająca ilość rozwodów, która wskazuje na nierozwiązane sytuacje konfliktowe, które prowadzą do rozpadu rodziny, a jednocześnie generują dalsze przejawy przemocy, np. w sytuacji braku porozumienia w sprawach podziału majątku lub opieki nad dzieckiem.

Wiele obaw pozostawia również statystyka dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie. Pojawia się pytanie czy przywoływane, rosnące wartości liczbowe w przypadku zjawiska przemocy wynikają z rzeczywistej intensyfikacji problemu wśród rodzin pleszewskich, czy może skala problemu pozostaje względnie stała, a zwiększenie liczby zgłoszeń wynika z poszerzenia pola świadomości osób doznających przemocy oraz pracowników służb społecznych odpowiedzialnych za reagowanie. Niezależnie od odpowiedzi słusznym kierunkiem działań jest intensyfikacja pracy socjalnej z rodzinami doświadczającymi problemu przemocy i uzależnień. Należy również kontynuować pracę z młodzieżą poprzez realizowanie działań z zakresu profilaktyki pierwszo i drugorzędowej a także kontynuować dobre praktyki wypracowane w ramach działających na terenie miasta jednostek.

4.8. Dzieci w placówce wsparcia dziennego i w pieczy zastępczej

Zaburzenia funkcjonowania rodziny bywają na tyle poważne, że dalsze sprawowanie przez rodzinę opieki nad dzieckiem bywa zagrożone. Celem pracy asystentów jest motywowanie rodziców, opiekunów do prawidłowego realizowania przez nich funkcji opiekuńczych i wychowawczych tak, aby dziecko mogło wychowywać się w rodzinie biologicznej. W sytuacji braku zasobów niezbędnych do zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, istnieje możliwość umieszczenia go w pieczy zastępczej. W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza może być sprawowana w formie rodzinnej lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo – wychowawcze).

W rodzinach zastępczych umieszcza się dzieci, których rodzice zostali trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub gdy władza rodzicielska została im ograniczona. Na terenie Miasta i Gminy Pleszew liczba dzieci umieszczona w Domu Dziecka oraz w pieczy zastępczej od kilku lat jest na stałym poziomie.

Tabela Nr 7. Domy Dziecka i piecza zastępcza – umieszczenia.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w Domu Dziecka	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej
2017	3	14
2018	2	14
2019	2	14
2020	2	14

Źródło: Opracowanie własne – Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie.

V. Obszary problemowe

W dokonany powyżej zarysie diagnozy sytuacji rodzin w Mieście i Gminie Pleszew widoczne są powtarzające się dysfunkcje w zakresie wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w realizacji tej funkcji spoczywa m.in. na jednostkach samorządu terytorialnego. Wsparcie to udzielane jest we współpracy z instytucjami działającymi na terenie Miasta i Gminy Pleszew, np.: Sądem Rejonowym, Komendą Powiatową Policją, instytucjami oświaty, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi (art. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Podejmując działania na rzecz rodziny, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawa dziecka. Pomoc rodzinie, zgodnie z zasadą subsydiarności, ma się opierać w pierwszej kolejności na jej zasobach i możliwościach oraz zasobach środowiska lokalnego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania, które należy podejmować na rzecz rodzin z trudnościami funkcjonowania. Wiele z nich jest już realizowanych w ramach działań instytucji i podmiotów funkcjonujących w Mieście i Gminie Pleszew i mających kontakt z rodzinami. Dlatego też w niniejszym Programie wskazuje się ponownie na potrzebę ich rozwoju i wzmocnienia. Działania w zakresie wspierania rodziny dotyczyć będą zatem następujących obszarów:

- wsparcie rodzin z dziećmi w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej;
- podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych na rzecz rodziny;
- koordynacja działań różnych instytucji działających ze środowiskami dysfunkcyjnymi,
- zmniejszanie skali zjawisk zaburzających prawidłowe funkcjonowanie rodziny: ubóstwo, bezrobocie, deficyty w obszarze prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, przemoc domowa, brak lub niewystarczające kompetencje rodzicielskie.

VI. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Cel główny – to wspieranie rodzin z terenu Miasta i Gminy Pleszew przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w celu przywrócenia zdolności do ich pełnienia.

Cele szczegółowe:

1. Realizacja systemu wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi.
 - a. Świadczenia z pomocy społecznej na rzecz rodzin z dziećmi.
 - b. Realizacja programów wsparcia materialnego rodzin, np. Rodzina 500+, 300+, stypendia szkolne, zasiłki szkolne, itp.
 - c. Zapewnienie dostępu do systemu świadczeń rodzinnych.
2. Wzmacnianie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
 - a. Świadczenie wsparcia w formie asystenta rodziny.
 - b. Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin z dziećmi.
 - c. Świadczenie usług dla rodzin z dziećmi.
 - d. Świadczenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin (w tym: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, mediacyjnego).
 - e. Podejmowanie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych.
3. Świadczenie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych kryzysem.
 - a. Świadczenie wsparcia i pomocy dla dzieci i młodzieży.
4. Profesjonalizacja i integracja działań na rzecz wspierania rodziny.
 - a. Wzmacnianie i rozwijanie umiejętności osób świadczących pomoc w obszarze wspierania rodziny.

VII. Realizacja

Zakłada się, że każde z zadań ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny realizowane będzie w każdym roku jego obowiązywania. Program jest realizowany m.in. przez jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Pleszew, w szczególności:

- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie,
- Zespół Interdyscyplinarny w Pleszewie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pleszewie,
- jednostki oświatowe z terenu Miasta i Gminy Pleszew,

we współpracy ze środowiskiem lokalnym, odpowiednimi jednostkami powiatowymi, administracją rządową, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi społecznymi.

Celem tej współpracy jest w szczególności diagnoza sytuacji rodziny, uzgodnienie kierunków działań i sposobów ich realizacji oraz pozyskania dla rodziny wsparcia z zasobów środowiska lokalnego.

Koordynatorem Programu jest Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie. Jednostki organizacyjne Miasta i Gminy Pleszew współdziałają z Miejsko – Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie jego realizacji i ewaluacji. Koordynator Programu jest zobowiązany do rozpatrywania i ewentualnego uwzględniania wniosków i postulatów podmiotów uczestniczących w wykonywaniu zadań Programu.

Nr celu	Zadanie do realizacji	Realizator	Sposób weryfikacji
Cel główny: Wspieranie rodzin z terenu Miasta i Gminy Pleszew przeżywających trudności w wypełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej w celu przywrócenia zdolności do ich pełnienia.			
Cele szczegółowe:			
1.	Realizacja systemu wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi.		
	1.1. Świadczenia z pomocy społecznej na rzecz rodzin z dziećmi.	Sekcja Pracy Socjalnej MGOPS Pleszew	– liczba rodzin z dziećmi korzystających z pomocy finansowej
	1.2. Realizacja programów wsparcia materialnego rodzin, np. Rodzina 500+, 300+, stypendia szkolne, zasiłki szkolne, itp.	Sekcja do Spraw Świadczeń przyznawanych decyzją MGOPS Pleszew	– liczba realizacji w ramach poszczególnych programów; – liczba wypłaconych świadczeń z Programu 500+; – liczba zrealizowanych stypendiów szkolnych i

			zasiłków szkolnych.
	1.3. Zapewnienie dostępu do systemu świadczeń rodzinnych.	MGOPS Pleszew	– liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne
2.	Tworzenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.		
	2.1. Świadczenie wsparcia w formie asystenta rodziny.	MGOPS Pleszew	– liczba rodzin objętych wsparciem AR; – liczba osób w rodzinach objętych wsparciem AR; – liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem AR; – liczba zatrudnionych asystentów rodziny.
	2.2. Świadczenie pracy socjalnej dla rodzin z dziećmi.	Sekcja Pracy Socjalnej MGOPS Pleszew	– liczba rodzin objętych pracą socjalną
	2.3. Świadczenie usług dla rodzin z dziećmi.	MGOPS Pleszew	– liczba rodzin korzystających
	2.4. Świadczenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin (w tym: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego, medycznego).	MGOPS Pleszew, placówki oświatowe	– liczba udzielonych porad i konsultacji; – liczba rodzin objętych wsparciem.
	2.5. Podejmowanie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych	MGOPS Pleszew, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, Straż Miejska	– liczba przedsięwzięć; – liczba prowadzonych procedur NK; – liczba skierowanych wniosków do sądu o wgląd w sytuację rodziny.
3.	Świadczenie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych lub zagrożonych kryzysem.		
	3.1. Świadczenie wsparcia i pomocy dla dzieci i młodzieży.	placówki oświatowe, MGOPS Pleszew	– liczba dzieci objętych wsparciem,
4.	Profesjonalizacja i integracja działań na rzecz wspierania rodziny.		
	4.1. Wzmacnianie i rozwijanie umiejętności osób świadczących pomoc w obszarze wspierania rodziny.	przedstawiciele wszystkich instytucji działających na rzecz rodziny	– liczba szkoleń/superwizji; – liczba uczestników szkoleń.

VIII. Adresaci Programu

Działania w Gminnym Programie Wspierania Rodziny kierowane są do:

- 1) rodzin:
 - a. bezradnych i/lub niewydolnych w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
 - b. przeżywających kryzysy,
 - c. zagrożonych rozpadem, demoralizacją,
 - d. uwikłanych w problem przemocy i/lub uzależnienia,
- 2) dzieci i młodzieży, szczególnie:
 - a. z rodzin dotkniętych kryzysem,
 - b. z rodzin dysfunkcyjnych,
 - c. przejawiających trudności wychowawcze.

IX. Ewaluacja i sprawozdawczość

Gminny Program Wspierania Rodziny podlega rocznej ewaluacji opracowywanej w formie sprawozdań przedkładanych odpowiednim organom w terminach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wykonawczych. Zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej burmistrz w terminie do 31 marca każdego roku składa Radzie Miejskiej w Pleszewie sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Na potrzeby ewaluacji Programu Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pleszewie gromadzi dane ilościowe i jakościowe. Podmioty uczestniczące w realizacji Programu są zobowiązane przekazywać Miejsko – Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Pleszewie informacje dotyczące wykonanych zadań.

X. Finansowanie Programu

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny realizowane będą ze środków budżetu Miasta i Gminy Pleszew, dotacji budżetowych oraz środków pozabudżetowych pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

UZASADNIENIE

do uchwały Nr XXIX/272/2021 Rady Miejskiej w Pleszewie z dnia 11 marca 2021 r.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny. Zadaniem programu wspierania rodziny jest zapobieganie dysfunkcji rodziny poprzez tworzenie systemu wspomagającego rodzinę, dzieci i młodzież w taki sposób, aby była w stanie samodzielnie zmierzyć się z własnymi problemami. Pomoc powinna mieć na celu podtrzymanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnieniu ról społecznych poprzez wzmocnienie zasobów tkwiących w poszczególnych członkach rodziny, poprawę jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2023, stanowiący załącznik do uchwały, zakłada zbudowanie spójnego systemu wspierania dzieci i rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych w rodzinie, w celu przywrócenia im zdolności do normalnego funkcjonowania. Realizacji zadań Programu ma zapobiegać kryzysom w funkcjonowaniu rodziny, których konsekwencją może być umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Miasta i Gminy Pleszew na lata 2021 - 2023 uwzględnia zadania Gminy w ramach realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest również narzędziem przeciwdziałania dysfunkcjonalności rodzin i wspierania ich w przeżywanych kryzysach.

W związku z powyższym, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.